

Т. Ч. Шнітко,
настаўнік пачатковых класаў першай катэгорыі

Пазнаць чалавека і свет

Для грамадзянска-патрыятычнага выхавання дзяцей найбольш аптымальны малодшы школьны ўзрост, калі яны асабліва ўспрымальныя, адчувальныя, эмацыянальныя. У першую чаргу дзіцяці неабходна прывіваць любоў да сваёй малой Радзімы: да роднага дома, школы, вёскі, акаляючай прыроды. У працэсе сацыяльна-арыентаванай дзейнасці малодшыя школьнікі знаёмяцца з жыццём сваёй краіны, свайго народа. У іх фарміруюцца правільныя адносіны да людзей і прыроды, да самога сябе як грамадзяніна, які мае вызначаныя правы і абавязкі. Адбываецца сацыялізацыя асобы, выхаванне сацыяльнай актыўнасці: умення ўглядацца ў жыццё і думаць аб тым, як яго палепшыць. На ўроке па прадмеце «Чалавек і свет» у 3 класе па тэме «Разнастайнасць вадаёмаў. Рака і возера» дзеці вучацца беражліва ставіцца да ўсяго жывога, шанаваць народныя традыцыі і звычаі, актыўна ўдзельнічаць у грамадскім жыцці.

Урок па прадмеце «Чалавек і свет» у 3 класе прадстаўлены на сайце часопіса...

Т. Ч. Шнітко,
настаўнік пачатковых класаў першай катэгорыі

Пазнаць чалавека і свет

Сацыяльна-арыентаваная дзейнасць на ўроках па прадмеце “Чалавек і свет”

Адным з прырытэтных напрамкаў сучаснай педагогікі з’яўляецца грамадзянскае і патрыятычнае выхаванне маладога пакалення. Фарміраванне грамадзянскай культуры чалавека разглядаецца як адна з галоўных умоў стварэння прававой дэмакратычнай дзяржавы, як фактар устойлівага развіцця цывілізацыі, павышэння сацыяльнай стабільнасці ў грамадстве. Для грамадзянскага выхавання дзяцей найбольш аптымальны малодшы школьны ўзрост, калі яны асабліва ўспрымальныя, адчувальныя, эмацыянальныя. У першую чаргу дзіцяці неабходна прывіваць любоў да сваёй маленькай Радзімы: да роднага дома, школы, вёскі, акаляючай прыроды. У працэсе сацыяльна-арыентаванай дзейнасці малодшыя школьнікі знаёмяцца з жыццём сваёй краіны, свайго народа. У іх фарміруюцца правільныя адносіны да людзей і прыроды, да самога сябе як грамадзяніна, які мае вызначаныя правы і абавязкі. Адбываецца сацыялізацыя асобы, выхаванне сацыяльнай актыўнасці – умення ўглядацца ў жыццё і думаць аб тым, як яго палепшыць.

Чым адметны сапраўдны грамадзянін? Ён любіць сваю сям'ю, сваю краіну, беражліва ставіцца да ўсяго жывога, актыўна ўдзельнічае ў грамадскім жыцці, шануе народныя традыцыі і звычаі.

Прапаную вашай увазе ўрок у 3 класе па прадмеце “Чалавек і свет”.

Тэма. Разнастайнасць вадаёмаў. Рака і возера.

Мэта: фарміраванне ўяўлення пра разнастайнасць вадаёмаў, іх асаблівасці і значэнне ў жыцці прыроды; пашырэнне ведаў навучэнцаў аб мясцовых вадаёмах.

Задачы :

- ствараць умовы для фарміравання навыкаў вызначэння частак ракі, уменняў чытаць карту: паказваць на карце Беларусі рэкі і азёры;
- вучыць самастойна працаваць з падручнікам;
- садзейнічаць выхаванню беражлівых адносін да прыроды, Зямлі і яе багаццяў, вучыць бачыць прыгажосць сваёй малой Радзімы.

Абсталяванне: фізічная карта Беларусі, плакаты з выявамі беларускіх рэк і азёр, ТСН.

Вучэбна-метадычнае забеспячэнне ўрока: вучэбны дапаможнік “Чалавек і свет. 3 клас” (В.М. Удавічэнка, Т.А. Кавальчук, Адукацыя і выхаванне, 2012); “Чалавек і свет. 3 клас. Аб чым у падручніку не прачытаеш” (Г.В. Трафімава, С.А. Трафімаў, Аверсэв, 2012), табліцы, схемы.

Ход урока

1. Арганізацыйны этап

Увага! Урок пачынаецца!

“Чалавек і свет” ён называецца.

Каб урачом, інжынерам, экалагам стаць,

Трэба вельмі добра

І чалавека, і свет увесь пазнаць!

– Я прапаную скласці прагноз нашага ўрока. Якім ён будзе? (Пазнавальным, цікавым, карысным).

2. Праверка дамашняга задання

Настаўнік паказвае асеннія лісточкі, выразанія з паперы светла-зялёнага, цёмна-зялёнага, светла-карычневага і цёмна-карычневага колеру.

– Якая пара года заканчваецца?

– Восень шле нам апошняе прывітанне – прыгожыя рознакаляровыя лісточкі. Што абазначаецца на карце такім колерам? (Раўніны, нізіны, узвышшы, горы.)

– На кожным лісточку восень падрыхтавала нам заданні:

1) Назваць самыя буйныя раўніны Беларусі і паказаць іх на карце. (Цэнтральна-бярэзінская і Аршанска-Магілёўская.)

2) Што такое нізіна? Якія нізіны ёсць у Беларусі? (Нізіна – гэта паніжаныя, часцей плоскія ўчасткі раўнін. Полацкая і Палесская нізіны.)

3) Чым адрозніваюцца ўзвышшы ад нізін? Якія ўзвышшы вы можаце паказаць на карце? (Узвышшы – найбольш прыўзнятыя ўчасткі раўнін. Навагрудскае, Мінскае, Аршанскае ўзвышшы.)

4) Якой вышынёй павінна быць узвышэнне, каб лічыць яго гарой? (Больш за 200 м.)

5) Дзе ў сваёй вёсцы вы маглі бачыць падобную мясцовасць? Якога колеру лісточак вы б прысвоілі сваёй малой Радзіме?

3. Увядзенне ў тэму урока

Загадкі.

1) Блакітная стужка імчыцца жывая.

Лясам і лугам яна песню спявае. (Рака.)

2) Я – прыгожы вадаём, дзетак цешу летнім днём,

Я вялікі і глыбокі, я празрысты, сінявокі. (Возера.)

– Сёння мы адправімся туды, дзе плешчыцца вада. Я прапаную вам адправіцца ў падарожжа па Беларусі і наведаць некаторыя вадаёмы. Там нас чакаюць адкрыцці. Якімі яны будуць: вялікімі ці маленькімі? У кожнага яны будуць свае!

4. Паведамленне тэмы ўрока. Сумеснае вызначэнне мэты і задач урока

– Тэма нашага ўрока: “Разнастайнасць вадаёмаў. Рака і возера”. Дэвіз: “Вада – гэта жыццё, прыгажосць і здароўе!” У канцы ўрока вы павінны будзеце ведаць асноўныя тыпы вадаёмаў, назвы найбольш вядомых рэк і азёр Беларусі, асноўныя часткі ракі.

План падарожжа.

1) Якія бываюць вадаёмы?

2) Адкуль і куды бяжыць рака?

3) Што такое возера?

– Запішам у сшыткі дату і тэму ўрока.

5. Вывучэнне новай тэмы

– Якія вадаёмы вы ведаеце? (Слайды №1,2 “Водны калідор з лесу”, Слайды №3,4,5 “Паводка”. Паказ фатаграфій і малюнкаў на дошцы з выявамі вадаёмаў.)

Вынік: пералічэнне вадаёмаў па картцы-схеме на дошцы.

– Ці ведаеце вы, як утвараецца рака? Успомніце словы з песні: “Гэй, ручай-ручаёк, ці далёка ты пацёк? Ды спяшаюся я ў рэчку, у рэчку-хуткачечку”.

З гэтай рэчкай вельмі скоро дабяжым да мора.

– Як адным словам можна назваць ручаёк, рэчку, возера, мора, ведаючы, што ў іх ёсць вада?

– Кожная рака пачынаецца з маленькай кропелькі, якая прабіваецца з-пад зямлі і ўтварае крынічку. Ёй мала месца, і яна пераўтвараецца ў ручаёк. Ручайкі цякуць з больш высокіх месцаў у больш нізкія і збіраюцца разам. Утвараецца рака.

Прыпынак 1. “Рака”. (Слайды №6,7,8 “Рака Заходняя Дзвіна”)

– Прачытайце ў падручніку азначэнне ракі (с.33). У сшыткі запішыце назву ракі на слайдзе.

– У кожнай ракі ёсць месца, дзе яна пачынаецца. Яно называецца выток. Чаму? Запаўняем схему ў сшытку (“Часткі ракі”).

– А канец ракі называецца вусце. Прачытаем у падручніку (с.34).

Малюнак-схема ракі з прытокамі на дошцы.

– Паглядзіце налева, потым направа. Нам сустрэліся меншыя сёстры-рэчкі нашай вялікай ракі, якія ў яе ўпадаюць. Гэта прытокі. Як вызначыць правы гэта прыток ці левы? Прачытайце ў падручніку (с.34)

– Паглыбленне, па якім цячэ рака, называецца рэчышчам. Запоўніце схему частак ракі да канца (праца ў парах, чытанне па табліцы на дошцы).

Музычная фізкультхвілінка

Падарожжа па рэках Беларусі (слайды № 9 – 19: Сож, Прыпяць, Бярэзіна, Дняпро, Свіслач). Карта Рэспублікі Беларусь (слайд №20). Паказ на карце рэк Заходняя Дзвіна, Прыпяць, Бярэзіна.

– У нашай мясцовасці ёсць цудоўнае месца, дзе можна адпачыць усёй сям’ёй. Там можна лавіць рыбу, любавалася маляўнічымі краявідамі, назіраць за рознымі птушкамі, насякомымі, а калі пашанцуе, то і звярамі. Што ж гэта за мясціна?

Паказ фатаграфіі ракі Бярэзіны. Паведамленні вучняў пра раку Бярэзіну.

Прыпынак 2. “Возера”. (Слайд № 21).

Паведамленне падрыхтаваных вучняў пра возера Нарач (слайды №22 – 24).

– Якое возера ёсць у нашай мясцовасці? Паказ фатаграфіі возера Медзасол (слайды №25 – 27.)

– Як мы можам дапамагчы нашаму возеру захаваць прыгажосць і чысціню?

Складанне памятак “Чысты вадаём” (праца ў мікрагрупах).

– Азёры – прыродныя паглыбленні на сушы, запоўненыя вадой. Вада ў іх не цячэ. Ці будуць мець яны выток, вусце?

– Азёры папаўняюцца падземнымі і паверхневымі, талымі водамі.

– А зараз яшчэ раз прапаную падарожжа па ўсіх згаданых рэках і азёрах (прагляд слайдаў пад музыку).

Прыпынак 3. “Прафесіі”.

– Вада дае нам жыццё, здароўе, прыгажосць. Але глыбокія азёры і рэкі могуць стаць небяспечнымі для людзей, калі яны бываюць неасцярожнымі. Каб выратаваць людзей у такіх небяспечных сітуацыях, на азёрах і рэках працуюць выратавальнікі. (Паказ табліц на дошцы і слайдаў № 28, 29.)

– Таксама вельмі часта бывае, што прырода просіць абароны і аховы ад няправільных учынкаў людзей. Яны забруджваюць вадаёмы, лясы, паветра. Ёсць цудоўная прафесія – экалаг. Гэта чалавек, які сочыць за ўсімі зменамі ў прыродзе і лапамагае ёй зберагчы цудоўную прыгажосць і багацце для будучых пакаленняў. Я прапаную вам на хвілінку пабыць экалагам.

Дзеці раскажваюць верш Э. Агняцвет “Рэчка-рэчанька мая”

Прыпынак 4. “Знатакі”.

- ✓ Ці праўда, што рака пачынаецца з крыніцы?
- ✓ Як называецца пачатак ракі?
- ✓ Ці праўда, што вусце – гэта паглыбленне, па якім цячэ рака?
- ✓ Як называецца рака малых памераў, якая ўпадае ў вялікую?
- ✓ Ці праўда, што возера мае выток і вусце?

6. Дамашняе заданне

Прачытаць тэкст на с.33 – 35. Дыф. заданні: 1) №2, с.38, №2, с. 35

7. Падвядзенне вынікаў урока. Рэфлексія

– Ці задаволены сваёй работай?

– Якія адкрыцці вы зрабілі?

Прыём “Упрыгожым кветкамі бераг возера Медзасол”.

Водны қалідор у лесе

Паводка

Рақа Заходняя Дзвіна

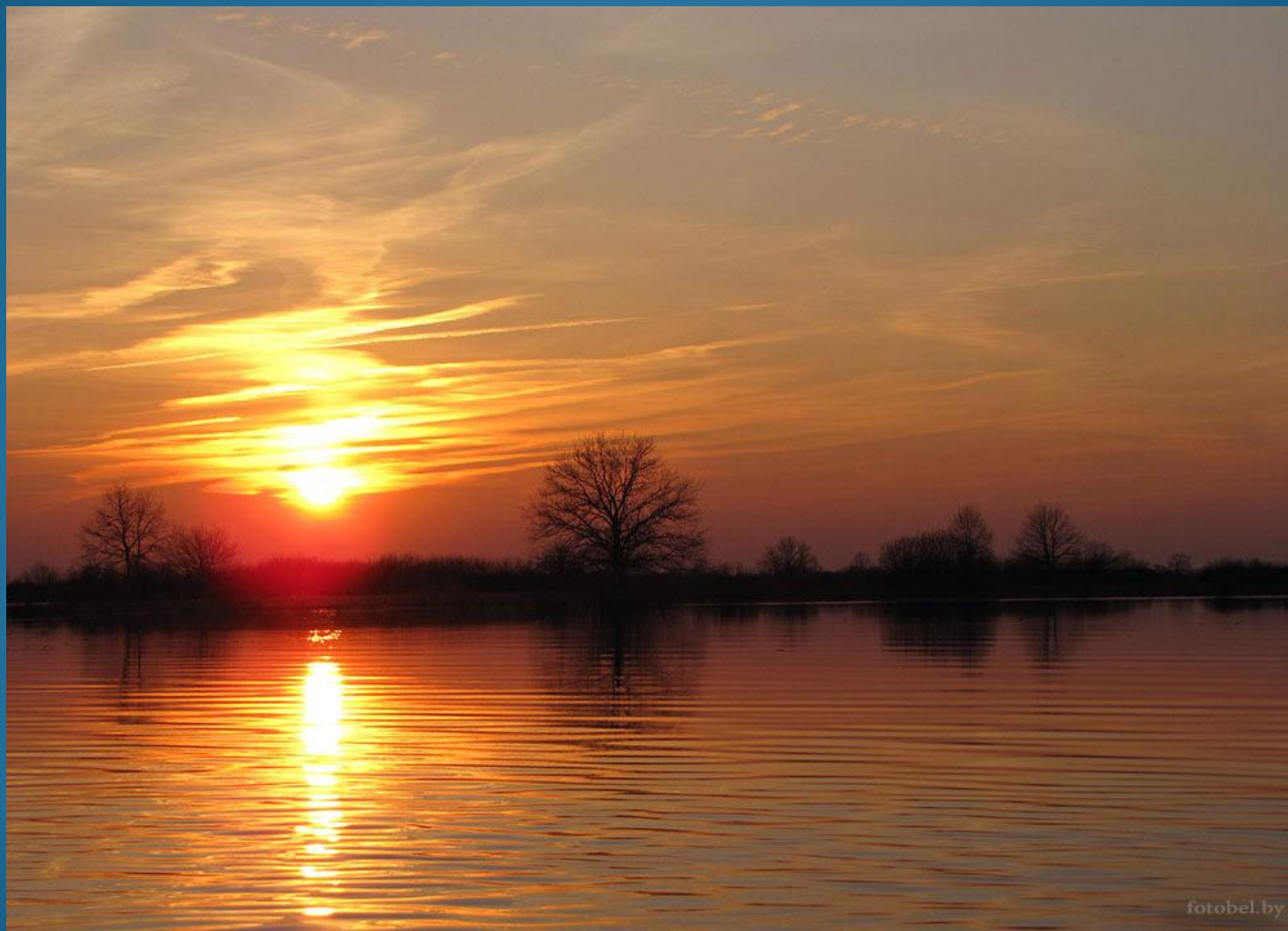

рақа Сож

рака Прыпяць

рақа Бярэзіна

рақа Дняпро

рақа Дняпро

рақа Свіслач

Рэкі Беларусі

Азеры Беларусі

возера Нарач

возера Медзазол

Выратавальнікі

